Міністерство освіти і науки України
Державна установа «Науково-методичний центр вищої та фахової передвищої освіти»
ВСП «Сумський фаховий коледж Національного університету харчових технологій»
Державна наукова установа «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації»

«Виклики та потенційні шляхи розвитку освіти та технологій в Україні та світі»

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

IV Всеукраїнської науково-практичної конференції

14 травня 2026 року

Суми 2026

УДК 377+62](477+100)(06.034.2)

ДЗ-41

Конференцію зареєстровано Державною науковою установою «УкрІНТЕІ» в базі даних науково-технічних заходів України та бюлетені «План проведення наукових, науково-технічних заходів в Україні» (Посвідчення No 267 від 16.02.2026).

Конференція проведена за підтримки **Державної установи «Науково-методичний центр вищої та фахової передвищої освіти»**

Виклики та потенційні шляхи розвитку освіти та технологій в Україні та світі: збірник матеріалів IV Всеукраїнської науково-практичної конференції, 14 травня 2026 року / за ред. Л. О. Торяник ВСП «Сумський фаховий коледж НУХТ» - Суми, 2026. – 456 с.

Збірник містить матеріали науково-пошукових досліджень актуальних проблем теоретичної та практичної підготовки фахових молодших бакалаврів у закладах фахової передвищої освіти України; представлені здобутки викладачів та студентів, досягнуті у науково-дослідницькій, практичній та освітній сферах діяльності.

Матеріали збірника подано у авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, власних імен та інших відомостей. Матеріали відтворюються зі збереженням змісту, орфографії та синтаксису текстів, наданих авторами.

Голова оргкомітету: Олександр ЗІГУНОВ, к.т.н., в.о.директора ВСП «Сумський фаховий коледж НУХТ»

Верстка та дизайн: Людмила ТОРЯНИК, методист ВСП «Сумський фаховий коледж НУХТ»

© ВСП «Сумський фаховий коледж НУХТ», 2026

Ірина ДОВГАЛЬ
ВСП «Краматорський фаховий коледж Криворізького національного університету»
ТОВ «ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА»

ФОРМУВАННЯ АВТЕНТИЧНОГО МОВЛЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ ТЕХНОЛОГІЇ ШЕДОВІНГУ

Анотація: *У статті досліджено переваги методу шедовінгу як інноваційної техніки вдосконалення іншомовної вимови, яка дозволяє максимально наблизити мовлення студента до природного еталона. Описано алгоритм застосування методу, його відмінності від традиційних аудіолінгвальних підходів та специфіку використання на різних етапах навчання. Запропоновано практичні варіації вправ, що сприяють формуванню природного темпоритму та впевненої іншомовної професійної комунікації.*

Ключові слова: *шедовінг, вимова, аудіювання, імітація мовлення, іншомовна комунікативна компетентність.*

У сучасному глобалізованому світі володіння іноземною мовою перестало бути просто додатковою перевагою, перетворившись на базову вимогу для фахівців будь-якої галузі. Однак знання граматичних правил та великий лексичний запас не завжди гарантують ефективну комунікацію. Найбільшим викликом для студентів часто стає подолання мовного бар'єра та досягнення природного звучання, яке було б зрозумілим для носіїв мови.

Одним із найефективніших інструментів для вирішення цих завдань є шедовінг — інноваційна техніка, що базується на інтенсивному слуховому сприйнятті та синхронній імітації мовлення. Цей метод дозволяє не лише вдосконалити фонетичні навички, а й розвинути глибинне відчуття мови, її ритму та інтонаційних нюансів. Шедовінг (від англ. *shadow* — тінь) — це техніка вивчення іноземної мови, завдяки якої відбувається вдосконалення вимови, слухового сприйняття та мовлення.

Метод полягає в тому, що здобувач освіти повторює за носієм мови майже одночасно з ним, ніби «тінь», яка повторює кожне слово. Шедовінг розвиває не лише вимову, а й аудитивну пам'ять та темпоритм мовлення. При використанні цього методу здобувач освіти не просто заучує слова, а й намагається копіювати міміку, жести та манеру мовлення свого персонажа. У випадку з шедовінгом «персонаж» у навчанні — це носій мови.

Для ефективного засвоєння методу «шедовінгу» доцільно дотримуватися певної послідовності етапів. На підготовчому етапі необхідно

обрати аудіо- або відеоматеріал англійською мовою, бажано з субтитрами. Це може бути подкаст, уривок із фільму, аудіокнига або новинний репортаж. На початкових рівнях навчання варто надавати перевагу матеріалам, що мають транскрипцію.

Прослуховування: На першому етапі необхідно прослухати обраний уривок кілька разів. Це дозволяє зрозуміти загальний зміст тексту та звикнути до темпу мовлення диктора. Початок синхронного відтворення: Після ознайомлення із записом доцільно розпочати безпосередньо процес «тінення». На цьому етапі слова вимовляються одночасно з диктором, без очікування завершення речення.

Копіювання інтонаційних аспектів: Під час вправи важливо студенту не просто механічно повторювати слова, а й максимально точно копіювати всі аспекти мовлення: висоту голосу, швидкість та емоційне забарвлення. Поступове покращення синхронізації є природним процесом, тому на початкових етапах відставання від диктора чи дрібні помилки вважаються припустимими. Багаторазове повторення: Ефективність методу ґрунтується на системних повтореннях. Один і той самий уривок необхідно опрацьовувати до того моменту, поки не буде досягнуто майже ідеального відтворення оригіналу.

Метод шедовінгу має низку вагомих переваг, серед яких ключовою є покращення вимови та акценту, оскільки здобувач освіти вчиться безпосередньо у носія мови, що дозволяє усунути помилки, непомітні при звичайному читанні тексту. Окрім цього, регулярна практика сприяє розвитку мовного ритму, допомагаючи відчути природну інтонацію, завдяки чому мовлення студента стає більш автентичним.

Процес «тінення» також забезпечує активізацію словникового запасу, адже активне використання слів під час повторення допомагає ефективно перевести їх із пасивного стану в активний. Паралельно з цим відбувається покращення слухового сприйняття, оскільки тренування роблять слух більш чутливим до найменших нюансів іноземної мови. Нарешті, метод стимулює розвиток «м'язової пам'яті», тренуючи м'язи обличчя та язика, що є необхідною фізичною умовою для формування правильної та чіткої вимови.

Шедовінг — це простий, але потужний інструмент, який можна використовувати самостійно або як доповнення до інших методів навчання. Регулярне застосування цієї техніки може значно прискорити прогрес у вивченні іноземної мови. Шедовінг виявляє значну схожість із декількома іншими підходами до вивчення мови, проте зберігає при цьому свої унікальні особливості. Найбільш спорідненим за принципом дії є аудіолінгвальний

метод, оскільки обидва підходи базуються на багаторазовому повторенні мовних зразків, діалогів та фраз. Спільною рисою також є безумовний пріоритет слухового сприйняття та системна робота з якісними аудіоматеріалами.

Водночас шедовінг має принципові відмінності, які виокремлюють його серед інших методик. Зокрема, на відміну від звичайного заучування діалогів, цей метод передбачає копіювання в режимі реального часу. Таке синхронне повторення дозволяє ефективно тренувати не лише артикуляцію, а й швидкість мовленнєвої реакції. Головна ж диференціація полягає у фокусі на інтонації та акценті: якщо більшість традиційних методів концентруються на засвоєнні граматичних структур та лексики, то шедовінг спрямований на фізичний аспект мовлення. Це дозволяє студенту вийти за межі формального знання мови та набути природного, автентичного звучання.

Існують інші методи, на які може бути схожий шедовінг. *Метод TPR* (Total Physical Response): хоча він зосереджений на рухах та командах, він також використовує принцип «слухай і роби», де студенти імітують дії, почуті від викладача. *Метод повторення за диктором:* ця вправа часто використовується, але шедовінг є її більш інтенсивною та глибокою версією, яка вимагає максимальної точності у копіюванні. Таким чином, шедовінг можна розглядати як сучасну та більш досконалу варіацію класичного аудіолінгвального методу, що акцентує увагу на нюансах вимови, які є критично важливими для досягнення вільного та природного мовлення.

Шедовінг є дуже ефективним методом вивчення іноземної мови, але його застосування буде найбільш корисним на певних етапах навчання та в конкретних ситуаціях. Застосування методу шедовінгу є доцільним у низці професійних та навчальних ситуацій, оскільки він дозволяє вирішити конкретні мовленнєві завдання. *На початковому та середньому етапах навчання* (A2–B1): оскільки на цих рівнях студенти вже володіють базовим словниковим запасом, метод стає ефективним інструментом для корекції артикуляції. Це дозволяє поставити правильну інтонацію та запобігти закріпленню мовленнєвих помилок, перетворюючи вправу на своєрідне «тренування м’язів» для правильної вимови. *При прагненні досягти природності мовлення:* досить часто здобувачі освіти, знаючи граматику та лексику, розмовляють монотонно. Шедовінг допомагає подолати ефект «роботизованого» мовлення через копіювання природного ритму, логічних наголосів та емоційного забарвлення, що робить мову живою та зрозумілою для носіїв.

Для покращення навичок аудіювання: під час активного синхронного повторення мозок вчиться швидше ідентифікувати звуки, скорочення та інтонаційні нюанси. Це сприяє адаптації до реального темпу іноземної мови та значно прискорює розуміння на слух. *Як етап підготовки до відповідальних виступів:* метод є дієвим способом «розігріву» мовного апарату перед співбесідою, презентацією чи іспитом. Проговорення ключових фраз вголос із правильною інтонацією допомагає зняти психологічний бар'єр та підвищує впевненість мовця. *Як засіб закріплення вивченого матеріалу:* шедовінг виступає якісним доповненням до класичних методів, дозволяючи відпрацювати на практиці лексичні конструкції та фрази, що були вивчені під час теоретичних занять.

Водночас існують певні обмеження, за яких ефективність методу може бути зниженою. Зокрема, на рівні A1 (Elementary) шедовінг часто виявляється занадто складним через брак мовної бази, що може призвести до втрати мотивації. Також критично важливим є розуміння змісту: механічне повторення звуків без усвідомлення значення слів не приносить очікуваного результату, тому попередній аналіз тексту є обов'язковою умовою успіху. Отже, найкращий час для застосування шедовінгу — це коли студент вже знає базову граматику та лексику, і його головна мета — звучати як носій мови.

Існує кілька видів вправ, які чудово доповнюють метод шедовінгу, роблячи його більш ефективним і цікавим. Вони допомагають задіяти різні аспекти мовних навичок, від покращення вимови до розвитку розуміння.

1. Шедовінг з транскрипцією. Спершу необхідно знайти аудіо чи відео з повним текстом (транскрипцією). Студент повинен слухати аудіо і водночас читати текст, намагаючись синхронно вимовляти слова. Це ідеальний варіант для початківців. Він допомагає візуально зв'язати написані слова з їхнім звучанням, а також краще розуміти, які саме звуки вимовляються носієм мови.

2. «Сліпий» шедовінг. Студент повинен слухати аудіозапис і повторювати за диктором, але без тексту. Зазвичай цю вправу виконують після того, як вже добре попрацювали з транскрипцією. Ця вправа розвиває навички аудіювання і допомагає мозку повністю зосередитися на слуховому сприйнятті та артикуляції. Це як тренування «на слух», яке готує здобувача освіти до реальних розмов.

3. Шедовінг з уповільненою швидкістю. Необхідно використовувати програми або сервіси, які дозволяють сповільнювати швидкість відтворення аудіо. Це дає більше часу, щоб почути і відтворити кожен звук, кожен наголос і кожну інтонацію. Спочатку це допомагає детально розібрати складні

моменти, а потім студент може поступово збільшувати швидкість до звичайної. Це особливо корисно для мов зі швидким темпом.

4. Емоційний шедовінг. Тут актуальним буде імітувати не лише слова, а й емоційне забарвлення. Якщо голос диктора звучить сумно, необхідно вимовляти текст з сумом; якщо радісно, то доречно передавати радість. Мова — це не просто слова, а й емоції. Ця вправа робить мову більш живою та виразною, а також допомагає краще розуміти емоційний підтекст у розмові.

5. Шедовінг з подальшим записом. Після виконання шедовінгу, необхідно записати власне виконання на диктофон. Потім порівняти запис з оригіналом. Ця вправа дає можливість студенту почути себе «збоку» та об'єктивно оцінити свій прогрес. Часто власні помилки у вимові не помічаються, і запис є чудовим інструментом для самоконтролю та корекції.

Підсумовуючи, варто зазначити, що шедовінг є унікальним містком між академічним вивченням теорії та реальним володінням живою іноземною мовою. Його головна цінність полягає в комплексному впливі: він одночасно тренує артикуляційний апарат, розвиває «м'язову пам'ять» та адаптує слух до автентичного темпу мовлення. Регулярна практика за цією методикою дає змогу здобувачу освіти позбутися монотонності та мовленнєвої скутості. Використання різних варіацій методу — від роботи з транскрипцією до емоційного копіювання та самоаналізу через аудіозапис — робить процес навчання гнучким та персоналізованим.

Список використаних джерел

1. Коваленко О. Г. Сучасні технології навчання іноземних мов у вищій школі. Інноваційна педагогіка. 2022. Вип. 44. Т. 2. С. 115–119.

2. Методика навчання іноземних мов у закладах вищої освіти : підручник / за ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2014. 592 с.

3. Попова О. В. Формування фонетичної компетенції майбутніх філологів засобами імітаційних технологій. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологія». 2019. Вип. 5 (73). С. 142–145.

4. Чередніченко Г. А. Подолання мовного бар’єра у студентів немовних спеціальностей. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2021. № 3 (107). С. 208–216.